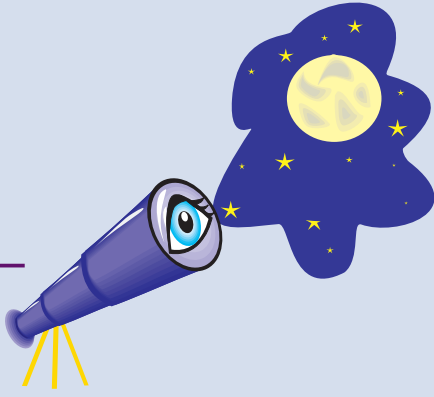

Gökyüzü

Alp Akoğlu

İlkbaharda Gökyüzü ve Bir Gökada

Solda: Beynam Atatürk Ormanı'ndan güneydoğu gökyüzü. Sağ üstte parlayan gezegen Jüpiter. Sağda: M83 gökadası. (Fotoğraflar: Tunç Tezel)

Kuzey gökkürede yaşadığımız için, güney gökkürenin belli bir bölümünü görebiliriz. Yaklaşık 40° enlemde bulunduğumuzdan, güney gökkürede -50° dik açılığın güneyindeki gökyüzünü göremeyiz. Yine, yeryüzündeki konumumuza bağlı olarak, kuzey gökkürenin bir bölümünü her zaman görebiliriz. -50° ile +50° dik açılıklar arasında bulunan gökcisimleri belli saatlerde doğar ve batırlar. Bu dik açıklık değerleri arasında, bir gökcismi ne kadar kuzeydeyse, bir gün içinde o kadar uzun süre gökyüzünde kalır. Örneğin, +46° dik açıklığa sahip Kapella, günün yaklaşık 20 saati gökyüzünde kalır. Buna karşın, -49°'de bulunan Gama Erboğa, yaklaşık 2 saat gökyüzünde kalır.

İşte, güney gökküredeki gökcisimleri yılın belli dönemlerinde kısa süreliğine gözlenebildiklerinden, gözlemcilerin gözünde daha büyük değere sahip olurlar. Örneğin, Samanyolu'nun merkezinin yer aldığı Yay bölgesi yaz aylarında gözlenebilir. Bu bölgede çok sayıda gökcismi bulunur. İlkbahar aylarındaysa, güneyde derin gökyüzü cisimlerin pek de zengin olmayan, Erboğa ve Suyılanı gibi takımyıldızlar bulunur. Ancak, Suyılanı'nda yer alan M83 gökadası, bu sırada gökyüzünde güney yönünde ve ufka yakın konum-

da bulunur. Ufuktan en fazla 20° yükselen bu gökada, 9/10 Nisan gecesi Ankara yakınlarındaki Beynam'da gözlem yapan ODTÜ Amatör

Astronomi Topluluğu'nun hedefleri arasındaydı. Yukarıdaki fotoğraflar bu sırada çekildi.

Mayıs'ta Gezegenler

Jüpiter, havanın kararmasıyla birlikte güneydoğu ufku üzerinde beliriyor. Gezegenin parlaklığı -2.4 kadir ve geçen ay karşıkonumdan geçtiği için hâlâ parlak ve büyük görünüyor.

Satürn, akşam saatlerinde güneybatı ufku üzerinde yer alıyor ve gece yarısı civarı batıyor.

İki aydır Güneş'e çok yakın görünür konumda olduğu için gözlenemeyen **Venus**, bu ayın sonlarına doğru yükselimini artırıyor. Gezegen ayın ortalarından başlayarak, günbatımından hemen sonra kısa süreliğine gözlenebilecek. Venus'ü görebilmek için, günbatımından sonra Güneş'in battığı yöne, batı-kuzeybatı yönüne, ufkun hemen üzerine bakmak gerekiyor.

Mars, ay boyunca saat 03:00 civarında güneydoğu ufkundan doğuyor. Gezegen, ay boyunca güneydoğu ufku üzerindeki yükselimini koruyor.

Ay, 1 Mayıs'ta sondördün, 8 Mayıs'ta yeniay, 16 Mayıs'ta ilkdördün, 23 Mayıs'ta dolunay ve 30 Mayıs'ta yeniden sondördün hallerinde olacak.

1 Nisan saat 23:00, 15 Nisan saat 22:00, 30 Nisan saat 21:00'de gökyüzünün genel görünümü.